

Skoleutvikling i Fosen-regionen

Rapport fra ekstern vurdering
på Botngård skole i uke 10/2020

Vurderingstema:
«Skrijving og lesing på 1.-7.trinn»

Skoleutvikling

Rapport fra ekstern vurdering ved Botngård skole

Innhold

.....	1
I. Forord	4
Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling	5
II. Fakta om skolen	7
III. Valg av hovedutfordring	7
IV. Fremtidsbilde	8
V. Tegn på god praksis og praksis som kan bli bedre.....	9
VI. Etterord	20
Vedlegg A. Deltakere i ekstern vurdering.....	23
Begrunnelse for valg av informanter	23
Vedlegg B. Tidsplan og aktiviteter	23
Vedlegg C. Metoder	24
Ståstedsanalyse og Organisasjonsanalyse.....	24
Dokumentanalyse	24
Samtaleguider	24
Møter	24
Observasjon	24
Logg.....	24
Vedlegg D. Samtaleguider.....	25

I. Forord

Tusen takk for ei veldig fin uke på Botngård skole!

Vi har blitt tatt imot med åpne armer, og har – uten unntak - fått møte mange hyggelige elever, foreldre og ansatte. Alle vi har pratet med gir uttrykk for at de er stolte av skolen sin og sjeldent har vi opplevd så mange elever som uttrykker hvor godt de liker lærerne sine!

Gjennom samtalene med elever, skolens ledelse, foresatte og ansatte får vi inntrykk av at dette er en skole med engasjerte barn og voksne, som ønsker et godt faglig og sosialt miljø for både store og små. Vi ser at skolen har et stort fokus på læring. Vi har blitt ønsket velkommen inn i alle undervisningsrom, og har fått lov til å se hvordan opplæringa foregår i forskjellige fag hvor skriving og lesing har hatt hovedfokus.

Vi opplever en rolig, trygg og god stemning i klasserommene og en varm og lun stemning på personalrommet. Når vi drar fra Botngård skole, er det med svært gode minner og med et sterkt inntrykk av en skole som er på god vei mot sitt fremtidsbilde.

Vi ønsker dere lykke til videre med den gode jobben dere allerede gjør, og at dere vil fortsette å se gode resultater i årene som kommer!

Hilsen

Hilde Kristin Lorentsen og Stian Svarva Denstad (ekstern vurderere)

Iris Hansson Myran og Marit Opland Brujordet (NTNU)

Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling

Hva er ekstern skolevurdering?

Ekstern skolevurdering er et verktøy for skoleutvikling.

Forskrift til opplæringsloven, kapittel 2, §2-1 om skolebasert vurdering, sier at alle skoleeiere er pålagt å ha et system for vurdering av skolens virksomhet, internt eller eksternt. I forskriften nevnes det ikke hvordan den skolebaserte vurderingen skal gjennomføres, men en av måtene er ekstern vurdering. Dette verktøyet blir brukt i mange kommuner og regioner for å forsterke utviklingsarbeidet på skolene.

Fosen-regionen bygger denne vurderingsmodellen på en tilpasset versjon av Hardanger/Voss-regionen sin skolevurderingsmetodikk.

Modellen består av fem trinn:

Ståstedsanalysen

Før den eksterne skolevurderingen har skolen gjennomført ståstedsanalysen, et analyseverktøy som hjelper skoleeiere og skolene med å kartlegge hvilke områder som bør utvikles. Dette verktøyet tar utgangspunkt i kvalitetsindikatorer som nasjonale prøver, elevundersøkelsen og andre undersøkelser som brukes lokalt. Ut fra analysen av disse resultatene og eventuelt andre undersøkelser, valgte skolen tema for den eksterne skolevurderingen: *(Sett inn tema for skolevurderingen her)*

Vurderingsrapporten

Vurderingen tar utgangspunkt i et «Framtidssbilde» for skolen. I dette framtidssbildet beskrives kvalitetsmål for skolen innenfor vurderingstemaet. I tillegg til kvalitetsmålene, er det satt opp konkrete utsagn om hva som kjennetegner god praksis. Disse tegnene er basert på lov- og regelverk og god pedagogisk praksis, samt at det er selve kjernen i vurderingsprosessen og viser idealbildet for skolens ønskede praksis innenfor vurderingstemaet.

Et bredt spekter av interessenter har uttalt seg om skolens nåværende praksis i forhold til tegnene på god praksis. Det er gjennomført observasjoner i klassene og i skolemiljøet og vurdererparet har hatt tilgang til dokumenter av betydning for den vurderinga som er gjennomført. I tillegg har vurdererne innhentet informasjon fra skoleledelsen, lærere, elever, foreldre og eventuelt annet personale.

Selve vurderingsuka har vart i tre til fire dager, og siste dag av vurderinga ble denne rapporten lagt fram med funnene for skolen. Rapporten trekker fram tegn på god praksis og tegn på praksis som kan bli bedre for skolen. Funnene og analysene i rapporten skal være til hjelp i det videre arbeidet med det valgte temaet.

Det viktigste utviklingsarbeidet skjer på skolen når skolen sammen skal følge opp funnene og refleksjonene fra vurderingsuka og sammen jobbe med å bli en bedre skole.

Faglig grunnlag for ekstern vurdering

Kvalitetsarbeid og skolebasert vurdering
skoleutvikling og organisasjonsutvikling

Om regionen:

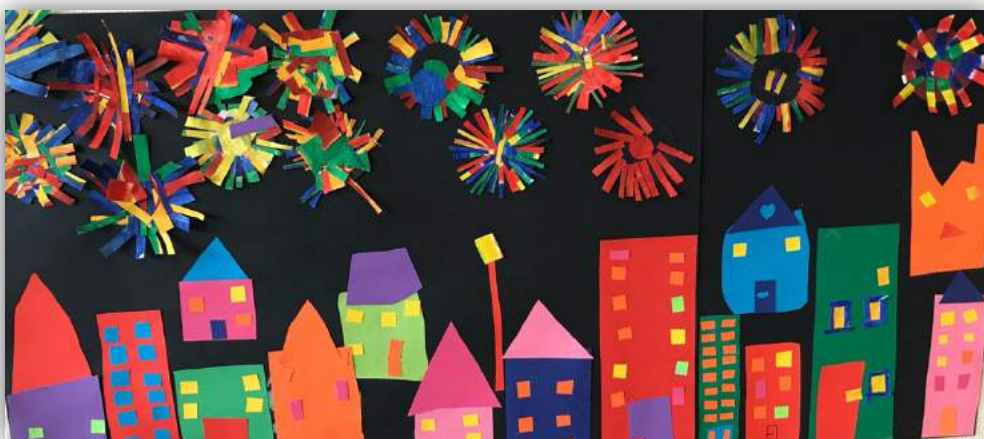
17 skoler i 4 kommuner på Fosen har gått sammen om ekstern vurdering i lokalt vurderingsarbeid.

Indre Fosen, Osen, Ørland og Åfjord gjennomfører ekstern vurdering på tvers av kommunegrenser, gjennom en felles nedsatt vurderingsgruppe

Hvem er vurderingsgruppa?

10 personer i Fosen-regionen er engasjerte i vurderingsgruppa. De har bred pedagogisk bakgrunn, og skal vurdere de 19 skolene som deltar. Hver skole skal i løpet av fire år bli vurdert.

To vurderere gjennomfører vurdering på hver skole, og ingen skal vurdere skole i egen kommune. Fosen regionråd har ansvar for å koordinere ekstern skolevurdering i regionen.

II. Fakta om skolen

Botngård barneskole har 346 elever. Skolen ligger sentralt til i Bjugn sentrum i Ørland kommune. Den er omkranset av grøntareal og ligger i nærheten til sjø og skog. Ved skolen ligger også Bjugnhallen, Svømmehall, Fosenhallen (Ishallen) og Fosen videregående skole som vi samarbeider med. Skolen har godt samarbeid med kulturskolen. Botngård skole har nylig gått fra å være en 1.-10.skole til å bli egen barneskole og ungdomsskole.

På Botngård skole er alle ansatte opptatt av inkludering. Det er våre elever – ikke mine eller dine. Vi har et personale som er fleksible, løsningsorienterte og som representerer et godt og variert fagmiljø.

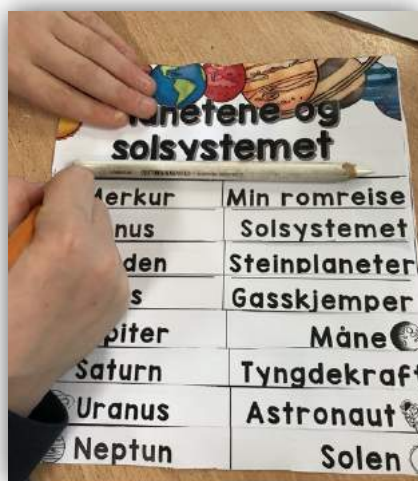
Skolens satsningsområder har i inneværende periode vært fagfornyelsen, lesing og skriving samt arbeid med antimobbeprogrammet Olweus. Vi benytter veiledet lesing og skriving som metode i lese- og skriveopplæringa i flere fag. Visjonen til Botngård skole er trygghet og trivsel i et godt læringsmiljø, og vi jobber daglig på alle arenaer for å oppnå dette.

Rektor Ole-Gunnar Utstrand

III. Valg av hovedutfordring

Som en følge av resultatene i ståstedsanalysen, SWOT og refleksjoner i kollegiet om egen praksis har skolen valgt som hovedutfordring temaet:

“Skriving og lesing på 1.-7.trinn”

IV. Fremtidsbilde

Vurderingstema: Skrivning og lesing på 1.- 7. trinn

Kvalitetsmål	Tegn på god praksis
Elevperspektiv <i>Elevene utvikler skrive- og leseferdigheter i alle fag</i>	<ul style="list-style-type: none">• Elevene får skrive og lese i meningsfulle kontekster• Elevene viser engasjement gjennom deltagelse og medvirkning i egen lese- og skriveopplæring• Elevene opplever at de får skrive og lese på sitt nivå• Elevene får veiledning som bidrar til at de utvikler gode skrive- og leseferdigheter
Lærerperspektiv <i>Lærerne planlegger, gjennomfører og veileder elevene i skrivning og lesing i alle fag</i>	<ul style="list-style-type: none">• Vi ser tegn på at lærerne på 1. - 4. trinn bruker lese- og skriveplanen når de planlegger og gjennomfører opplæringa• Lærerne har en felles forståelse for hva meningsfylt lese- og skriveopplæring er• Lærerne lar elevene medvirke, utforske og tenke kritisk når de leser og skriver• Lærerne tilpasser lese- og skriveopplæringa på fagenes premisser og etter elevenes faglige nivå• Lærerne iverksetter tiltak raskt når de ser at elever henger etter i lese- og skriveopplæringa
Skole-hjemperspektiv <i>Skolen og hjemmet samarbeider om elevenes lese- og skriveutvikling</i>	<ul style="list-style-type: none">• Foresatte er kjent med hvordan skolen jobber med lese- og skriveopplæring• Foresatte opplever lese- og skriveleksene som meningsfulle for sine barn• Foresatte vet hvordan de kan hjelpe og motivere sitt barn når det skriver og leser• Foresatte opplever at de får hjelp av skolen om utfordringer barnet har med skrivning og lesing
Organisasjonsperspektiv <i>Skolen som organisasjon prioriterer lese- og skriveopplæring i alle fag</i>	<ul style="list-style-type: none">• Skolens personale har en felles forståelse for hva god lese- og skriveopplæring er• Skolen legger til rette for å iverksette tiltak for elever som har behov for det• Skolen har et system for å følge opp lese- og skriveopplæringa for eksempel etter kartleggingsprøver og nasjonale prøver• Skoleledelsen leder arbeidet med kompetanseutvikling, refleksjon og erfaringsutveksling innenfor lesing og skrivning som grunnleggende ferdighet

V. Tegn på god praksis og praksis som kan bli bedre

ELEVPERSPEKTIV

Kvalitetsmål: Elevene utvikler skrive- og leseferdigheter i alle fag

- Elevene får skrive og lese i meningsfulle kontekster.
- Elevene viser engasjement gjennom deltagelse og medvirkning i egen lese- og skriveopplæring.
- Elevene opplever at de får skrive og lese på sitt nivå.
- Elevene får veiledning som bidrar til at de utvikler gode skrive- og leseferdigheter.

God praksis:

Vi har snakket med mange elever i løpet av vårt besøk ved Botngård skole. Felles for alle samtaler vi har hatt, er at elevene omtaler skolen sin positivt. De synes de har en fin skole med mange flinke lærere og spennende aktiviteter. Elevene vi snakket med, sier at de gleder seg til å gå på skolen. Positive elementer ved skolen som trekkes frem er åpen hall, ballbinge, bra undervisning, lite mobbing og at de har masse tid til å være ute. Elevene er i læringsmodus og synes det de lærer på skolen er variert og spennende. Noen elever trekker frem at det er morsomt å få være med å bestemme hva som skal gjøres. De elevene vi snakket med, sier at de vet hvorfor det er viktig å lære seg å lese og skrive.

Elevene sier at de både liker å skrive og lese. Enkelte synes noen oppgaver kan være litt kjedelige, men som oftest er det morsomt med lesing og skriving på skolen. Vi ser at klasserommene ved Botngård skole er preget av arbeidsro og struktur. På 1.-4.trinn vektlegges stasjonsarbeid og veiledet læring i regning, skriving og lesing. Her ser vi at strukturen på dagen er godt innarbeidet i de fleste elevgruppene/stasjonene. Elevene arbeider godt og er aktivisert gjennom forberedte og tilrettelagte stasjoner. En av stasjonene er styrt av lærer. Her får elevene muligheter for ekstra tilpasninger og støtte, og de veiledes gjennom læringsaktiviteten. Elevene viser stor grad av engasjement i aktivitetene på de ulike stasjonene. Når vi snakker med elever på de laveste trinnene, sier de at de liker denne arbeidsformen godt.

Vi ser mange eksempler på tilpasninger i de klasserommene vi besøkte. Samme lesetekst ble gjerne gitt i både to, tre og fire forskjellige vanskelighetsgrader. Her må vi anta at mange lærere har lagt ned mye arbeid på forhånd. Stasjonene er godt planlagte, og arbeidsoppdragene ligger tydelig merket og klare. Dette gjør at elevene forflytter seg nærmest sømløst mellom stasjonene og kommer raskt i gang med det de skal gjøre. Vi ser at elevene har fått god opplæring i hvordan stasjonsarbeidet skal gjennomføres.

Elevene ved Botngård skole skriver mye, og det foregår lesing og skriving i stort sett alle fag. På noen trinn benyttes det lesebestillinger i forbindelse med leselekser. Elevene sier at lærerne er flinke til å gi dem passelig vanskelige oppgaver både i skriving og lesing. En elev sa at det er både kjedelig og artig å lese og skrive på skolen.

Lærerne tar tilpasset opplæring på alvor og har fokus på inkludering. Elevene vi snakket med, sier at de får god hjelp fra lærer dersom arbeidsoppdrag i lesing og skriving er for vanskelige for dem. "Vi øver og øver og blir flinkere etter hvert", sa en av elevene. Det arbeides mye med ulike former for læringsstrategier på alle trinn, og vi så mange ulike læringsaktiviteter.

Praksis som kan bli bedre:

Vi ser at mange elever får skrive og lese i meningsfulle kontekster, men vi observerer også elever som av ulike årsaker strever med å komme i gang med, og gjennomføre arbeidet. Vi observerer elever som vi antar trenger mer støtte og enda tydeligere rammer rundt arbeidet de skal gjøre.

De fleste elevene er engasjerte i sitt eget arbeid og følger planen for timen godt. I skoletimer der IGP (individuell – gruppe – plenum) benyttes ser vi et større engasjement og enn i de skoletimene der IRE-samtaler (initiere – respons – evaluere) benyttes. Elevene forteller at de blir mer motiverte når de er med på å påvirke oppgavens form og tema.

LÆRERPERSPEKTIV

Kvalitetsmål: Lærerne planlegger, gjennomfører og veileder elevene i skriving og lesing i alle fag

- Vi ser tegn på at lærerne på 1.-4.trinn bruker lese- og skriveplanen når de planlegger og gjennomfører opplæringa.
- Lærerne har en felles forståelse for hva meningsfylt lese- og skriveopplæring er.
- Lærerne lar elevene medvirke, utforske og tenke kritisk når de leser og skriver.
- Lærerne tilpasser lese- og skriveopplæringa på fagenes premisser og etter elevenes faglige nivå, samt iverksetter tiltak raskt når de ser at elever henger etter i lese- og skriveopplæringa.

God praksis:

Lærerne beskriver Botngård skole som en skole med fine elever. De opplever godt samarbeid på trinnet og finner god støtte i hverandre. Lærerne føler at det er stor aksept for å prøve og feile - eller som det blir sagt i samtale med dem - «prøve og lære». Både personalet og elevene er inkluderende.

Lærerne trives godt på jobb. De trives med elevene, med hverandre og med de foresatte. Også miljøet utenfor skolen beskrives som positivt og som en ressurs for læringsarbeidet. Vi observerer en skole som fremstår ryddig og velorganisert.

De ansatte på 1.-4.trinn peker på skolens lese- og skriveplan som et veldig godt tiltak. De ansatte som jobber på mellomtrinnet ser fram til at det også utarbeides en plan som gjelder for dem. Det kommer fram at lærerne på småtrinnet er lojale mot planen og bruker den aktivt når de planlegger og gjennomfører opplæringa. De setter pris på at veilede lesing og skriving er satt i system og at skolen har lese- og skriveveiledere.

Det påpekes at et godt klassemiljø er byggesteinen i opplæring, og at tydelig klasseledelse og gode relasjoner mellom elevene og lærer-elev må ligge til grunn på alle trinn. Dette er noe alle lærerne jobber med.

En god lese- og skriveopplæring er viktig for lærerne. De nevner tilpassa, meningsfulle og motiverende oppgaver som kjerneelementer i denne sammenhengen. Videre så nevner lærerne at skriveøkter med variasjon, både mht. tema og lengde er viktig. Lærerne jobber for å være gode og kreative motivatorer som skaper lese- og skriveglede. De er opptatt av at alle elever opplever mestring, og oppgavene elevene får gjerne kan være tverrfaglige. Tydelige kriterier og tilpassede rammer for arbeidet gjør det lettere å utvikle elevenes lese- og skriveferdigheter. Alt dette har vi sett eksempler på i vurderingsuka.

På første trinn har elevene lært seg bokstavlyd, bokstavtegn og skriveretning. Under observasjonene så vi modellering, medvirkning og utforskning og at elevene fikk tydelige rammer for det de skulle skrive. Lærer fortalte at de dette skoleåret har gitt elevene tilgang til to bokstaver i uka. Elevene har skrevet fra skolestart. Elever som trenger ekstra støtte i innlæringa får tilpassede tiltak. En god og systematisk begynneropplæring skaper et godt utgangspunkt for det videre arbeidet med elevenes lese- og skriveutvikling.

Lærerne bruker tid på å hjelpe elevene med leseforståelsen. God begrepsforståelse er en forutsetning for å lykkes med dette. Vi så eksempler på at lærerne har fokus på begrepsarbeid.

Når lærerne beskriver meningsfylt skrive- og leseopplæring, bruker de ofte begrepet «nytteverdi» - at elevene kjenner de kan bruke kunnskapen til noe. Videre peker lærerne på at dramatisering, tekster som skaper følelser og at tekster elevene skriver har ekte mottakere. Å kjenne på mestringsfølelse, for eksempel knyttet til avkoding, mengdeskriving og at de merker egen fremgang, kan oppleves som meningsfylt. Vi har sett eksempel på at lærerne er gode på å ta elevene på alvor når de kommer med innspill og spørsmål.

Lærerne prøver å reflektere sammen med elevene rundt hvorfor det er viktig å kunne skrive og lese, men dette kan til tider være vanskelig. Lesingens og skrivingens nytteverdi knyttes ofte til noe som opptar elevene her og nå. Lærerne er samstemte i at motivasjonen for skriving og lesing stiger i takt med elevenes medvirkning.

De ansatte sier at det er viktig at lærergruppa er oppdaterte på ny forskning knyttet til lesing og skriving. Utviklingstid og teamtid er gode arenaer for refleksjon og tilegnelse av ny kunnskap.

Vi ser at skolen er utstyrt med tekster, konkrete og læringsstøttende verktøy, og det kommer tydelig frem at skolen har utarbeidet mange gode strukturer og system som støtter lese- og skriveopplæringa. Skrivning og lesing er en grunnleggende ferdighet, og skolen viser at de har evne til å prioritere dette.

Ledelsen beskrives som deltakende og støttende. De ansatte opplever at ledelsen både gir råd, leder og stiller krav til jobben de skal gjøre. Det er tydelige tegn på at de ansatte har kommet i gang med arbeidet mot ny læreplan.

Praksis som kan bli bedre:

Botngård skole har mange gode tanker om hva meningsfylt lese- og skriveopplæring er. Likevel ser vi at det er forskjeller på hvordan dette praktiseres. Vi ser at noen lærere ikke setter formålet med lese- og skriveaktiviteter tydelig nok i fokus. Vi ser mange gode aktiviteter knyttet til lesing og skrivning, men når vi spør elevene hva de skal bruke dette til, er de ofte usikre på det.

Elevene er aktivisert gjennom mange ulike oppgaver og aktiviteter, men uten at de er bevisst verken formål eller nytteverdi. Når det gjelder muntlig deltakelse, observerte vi lite bruk av samtaler mellom elevene. Vi hører at begrepet «lærevenn» er i bruk, men vi ser ikke at dette benyttes aktivt. I våre observasjoner har vi sett eksempler på IRE-samtaler (initiere – respons – evaluering) hvor lærer stiller spørsmål, elevene rekker opp hånda og svarer på spørsmål som lærer så evaluerer.

Skolen mangler en helhetlig plan for lese- og skriveopplæringa som også omfatter 5.-7.trinn. Dette er også noe som lærerne på 5.-7.trinn uttrykker at de ønsker å få på plass.

Lærerne etterlyste større muligheter for iverksetting av intensive tiltak for elever med behov for dette. Det pekes på at mange behov er felles for elever, og at intensive tiltak gjerne kan omfatte elever på flere trinn. Skolen fortsetter med å utvikle gode rutiner og tiltak i arbeidet med tidlig innsats.

Vi ser at manglende IKT-utstyr skaper noen begrensninger i undervisningsarbeidet. Dette er frustrerende for både ansatte og elevene. De foresatte fremhevet også dette.

SKOLE-HJEM PERSPEKTIV

Kvalitetsmål: Skolen og hjemmet samarbeider om elevenes lese- og skriveutvikling

- Foresatte er kjent med hvordan skolen jobber med lese- og skrivopplæringa.
- Foresatte opplever lese- og skriveleksene som meningsfulle for sine barn.
- Foresatte får råd om hvordan de kan hjelpe sitt barn når det skriver og leser.
- Foresatte opplever at de får hjelp av skolen når barnet har utfordringer med skrivning og lesing.

God praksis:

Vi møtte engasjerte foresatte på foreldremøtet. På grunn av det store elevtallet på skolen ble det bestemt at trinnkontakter og FAU representerte foresattegruppa, og 12 foresatte deltok.

De foresatte gir et meget positivt bilde av Botngård skole. De opplever å bli tatt på alvor i dialog og samarbeid med skolen, og de forteller om lærere som iverksetter tiltak raskt når det er behov for det. De foresatte opplever god informasjonsflyt og at de raskt får respons når de spør om råd og hjelp.

Det er positivt at lærerne jobber i team, slik at hver enkelt lærers ressurser blir brukt best mulig. Videre forteller de at det er positivt at lærere følger sin klasse over tid. Det skaper trygghet og forutsigbarhet. De foresatte opplever at lærerne har god kompetanse i basisfagene norsk, matematikk og engelsk. Samtidig understreker de at opplæringskvaliteten i de andre fagene også kan være god, men at de føler seg mindre oppdatert på utviklingen i disse fagene.

Deltakerne på foreldremøtet skryter av miljøet ved skolen, og de beskriver klassemiljøet og utemiljøet som godt. Videre peker de foresatte på det gode samarbeidet med kulturskolen. Botngård skole er en trygg skole med lite mobbing, blir det sagt.

De foresatte oppgir at de kjenner til hvordan skolen jobber med lese- og skriveopplæringa. De forteller om forskjellige metoder og tema elevene jobber med. De synes også at skolen er flink til å tilrettelegge mengde og nivå. Noen trinn skriver veldig mye i alle fag, noe som igjen kan tilpasses hvis det føles uoverkommelig for enkelte. Det er stort fokus på lesing i alle fag, og det er vanlig at elevene får skrive- og lesebestillinger hver uke. Alle elever har eget lesekort der man dokumenterer lest lekse hjemme. Veileda lesing er noe alle trinn benytter seg av. Leselekse er vanlig i mange fag. Relemo

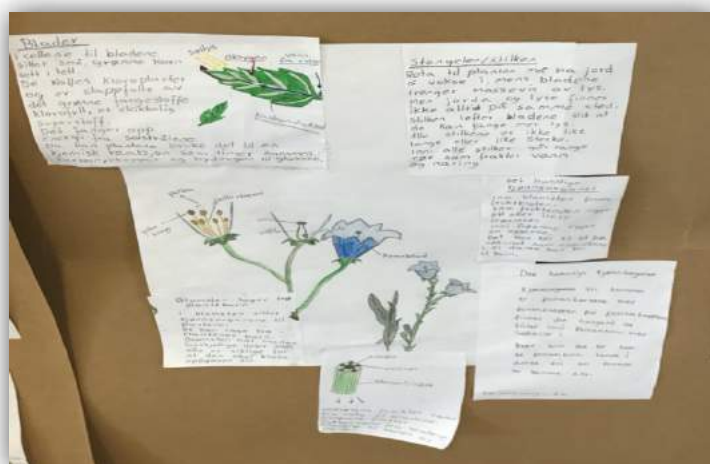
beskrives som et verktøy som virker positivt på elevene. Elevene måler lesehastighet og som oftest brukes resultatene til egenvurdering. De foresatte forteller at dette må styres litt - da hastighet kan gå på bekostning av uttale og innholdsforståelse.

Høytlesing beskrives med positive ord - spesielt når læreren leser for elevene eller når fadderne leser for sine fadderbarn. De foresatte fortalte at flere elever skriver seg til lesing og at elevene får skrive fra starten av 1.trinn.

Motivasjon for hjemmearbeid er individuelt, sier foresatte. Det avhenger av dagsformen til barnet, formålet med oppgaven og hva leksene handler om. Når barna skriver og leser om emner som engasjerer, øker også motivasjonen. Faktatekster er populære og nevnes som eksempel på noe som er lett å jobbe med hjemme.

De foresatte opplever at de har gode metoder når det kommer til å motivere barna sine for skrivning og lesing. Foreldremøter med lese- og skriveveileder til stede oppleves som et godt tiltak for å støtte lesing og skrivning hjemme.

På utviklingssamtalene blir de foresatte oppdatert på kartleggingsresultater og nasjonale prøver. De har en god dialog med lærerne om utvikling, evaluering av mål, fremovermeldinger og videre arbeid. De opplever også at utviklingssamtalene er en god arena for å gi tilbakemelding til skolen. Det understrekes også at skolen oppleves som åpen og imøtekommende når de foresatte tar kontakt.

Praksis som kan bli bedre:

På en skole med 346 elever, 7 trinn og omtrent 40 ansatte er det naturlig at både elever, foresatte og ansatte merker forskjeller fra trinn til trinn. Noen foresatte spør seg om det leses nok i enkelte fag. Skolens datapark omtales som mangelfull og er kime til frustrasjon både med tanke på antall maskiner og oppdatert programvare. Overgangen fra barnetrinn til mellomtrinn oppleves som utfordrende for enkelte.

Selv om mange foresatte forteller at lærerne er gode på å tilpasse oppgavene, er ikke dette gjennomgående. Elever som strever med å lære avkoding og automatisere ord, kan oppleve gjentagende øving som kjedelig og lite meningsfylt.

ORGANISASJONSPERSPEKTIV

Kvalitetsmål: Skolen som organisasjon prioriterer lese- og skriveopplæring i alle fag

- Skolens personale har en felles forståelse for hva god lese- og skriveopplæring er
- Skolen iverksetter tiltak for elever som har behov for det
- Skolen har et system for å følge opp lese- og skriveopplæringa for eksempel etter kartleggingsprøver og nasjonale prøver
- Skoleledelsen leder arbeidet med kompetanseutvikling, refleksjon og erfaringsutveksling innenfor lesing og skriving som grunnleggende ferdighet

God praksis:

Ledelsen beskriver et personale som preges av lett stemning og mye humor. Det er ofte mye latter på personalrommet. Ledelsen sier at Botngård skole er en stor organisasjon, med et godt fagmiljø og mange dyktige fagpersoner. Alle ansatte ønsker det beste for elevene.

De ansatte er i utviklingsmodus. Det er lite motstand i organisasjonen når det arbeides med ulike utviklingsområder. Skolen er godt i gang med å arbeide med fagfornyelsen. De ansatte er omforent om hva som er viktig. Skolen er en lærende organisasjon som definerer seg som gode på endrings- og utviklingsarbeid. Det presiseres at for å være i utvikling, må det jobbes godt hele tiden. Skolen gjennomfører lærende møter der deltakerne stiller forberedt. Det blir også lagt opp til ulike former for mellomarbeid. Det er fokus på å videreutvikle delingskulturen blant de ansatte. Det fortelles om utviklingsmøter hvor teamene deler praksiserfaringer.

Botngård skole har jobbet med resultatene fra nasjonale prøver i stor team. Fokuset er å analysere resultater og bruke dette som grunnlag for refleksjon rundt hvordan den enkelte lærer kan videreutvikle egen praksis til det beste for elevene. Ledelsen bruker resultatene på nasjonale prøver aktivt og ser at pila peker i riktig retning. Likevel presiseres det at resultatene ikke er det viktigste. Det sentrale er refleksjonene i etterkant som skal gjøre skolens undervisning bedre. Kontaktlærere gjennomfører nasjonale prøver med elevene, men alle lærere analyserer og drøfter resultatene og tiltak i etterkant.

Kartleggingsrutinene ved Botngård skole er nedskrevet i en egen plan. Kartlegginger brukes blant annet for å tilpasse opplæringa. Skolens lese- og skriveveileder sier at planen har hyppige stoppunkt og blir evaluert underveis.

Skolen har som mål at kartlegginger skal brukes aktivt og ikke være en «happening».

Det organiseres intensive kurs for 1.-4.trinn ved behov – «Ny start». Likevel stilles det også krav om tiltak internt på trinnene. De ansatte blir bedt om å omorganisere, slik at vanlig undervisning kan gjennomføres samtidig som en har fokus på elever som trenger ekstra oppfølging. Lærerne samarbeider både med ledelsen og lese- og skriveveileder før saker eventuelt kobles mot PPT. Skolens ledelse er opptatt av at ressursene og kompetansen benyttes og prioriteres inn der behovet er størst. Det legges opp til hyppige evalueringer underveis i arbeidet.

Ledelsen ved Botngård skole har fokus på at nyansatte skal bli innlemmet i skolens planer og fokusområder. I inneværende skoleår har implementering av lese- og skriveplan for 1.-4.trinn vært et prioritert område. Her beskrives et personale som er omforent om pedagogisk praksis og bruk av metoder. Det er planlagt at denne planen også skal omfatte 5.-7.trinn.

Skolen er i gang med å skape en rød tråd i utviklingsarbeidet ved skolen. De har fokus på at alle ansatte skal kjenne en vi-følelse i arbeidet sitt og forplikte seg til en omforent praksis på området lesing og skrivning.

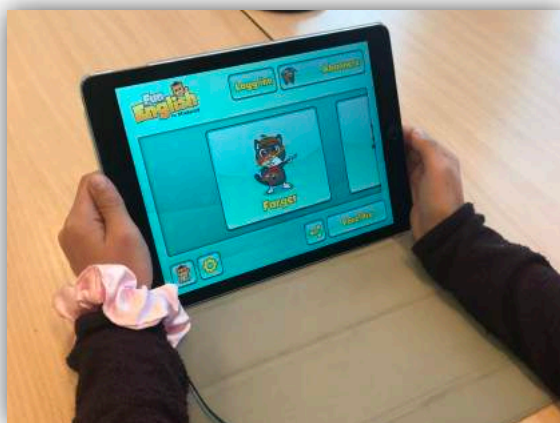

Praksis som kan bli bedre:

Ledelsen ved Botngård skole sier at lese- og skriveopplæringen har hatt mye fokus gjennom hele skoleåret. På mellomtrinnet mangler det en forpliktende plan for arbeidet med lesing og skrivning i alle fag, mens dette er på plass på småtrinnet. Skolen sier at de stadig jobber med å skape en felles kultur og mer omforent praksis. Skrive- og leseplanen er tilpasset småtrinn. For å skape sammenheng, progresjon og en felles forståelse for skrive- og leseopplæringa ved skolen, bør skolen ha en overordnet lese- og skriveplan som beskriver meningsfylt opplæring for hele skolen. Denne språkplanen, som omfatter 1.-7.trinn, bør sees i sammenheng med implementering av ny læreplan.

Ledelsen sier også at bruk av ulike kartleggingsprøver og resultatene fra disse er satt system, men at skolen bør se på hvilke kartlegginger som benyttes for å vurdere muligheter og begrensninger i de kartleggingsverktøyene som er i bruk. Et systematisk arbeid med resultater fra kartlegginger bør også sette fokus på elevenes utvikling over tid, både på individ- og systemnivå.

Botngård skole har et gammelt skolebygg som ikke er tilpasset moderne undervisning og organisering. Storteam er fordelt i flere teamkontor spredt rundt på skolen. Dette gjør informasjonsflyt, samarbeid og delingskultur utfordrende. De fysiske rammene i skolebygget er også begrensende for organiseringen av undervisningen. Likevel ser vi at de ansatte er gode på å finne kreative løsninger og tilrettelegger for elevenes beste.

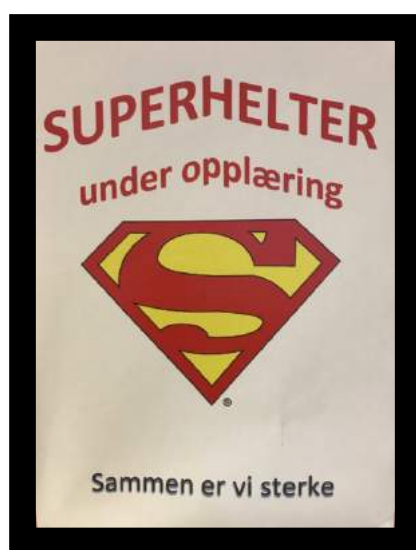

VI. Etterord

Forskning om ekstern skolevurdering konkluderer med at en slik vurdering kan ha stor betydning for utvikling av skolen. Det avhenger imidlertid av hva skolen gjør med sin nye kunnskap etter vurderingsuka. Ledelsen ved Botngård skole vil i kommende år samarbeide med NTNU i det videre utviklingsarbeidet innenfor området lesing og skriving. Under presenteres noen refleksjonsområder som anses som relevante i det videre arbeidet.

Spørsmål til refleksjon:

- Hvordan arbeide mot en helhetlig plan for lese- og skriveopplæring fra 1.-7.trinn som ivaretar skriving og lesing på fagenes premisser og den nye læreplanen?
- I LK20 står det at elevene skal få rike muligheter til å utvikle skaperglede, engasjement og utforskertrang. På hvilken måte kan elevene være mer aktive i egen læring og få mulighet til muntlig aktivitet, refleksjon og samspill med medelever?
- Hvordan legge til rette for at elevene kan bruke hverandre som ressurs i lese- og skriveopplæringa?
- Hvordan kan du i oppstarten av ei læringsøkt synliggjøre hva elevene skal lære, og hvordan avslutte økta på en måte som bevisstgjør elevene omkring hva de har lært?
- Hvordan sette fokus på innhold, form og formål for elevene, slik at de vet hvorfor de skriver, hva de skal skrive om, og hvem som er mottakerne av det de har skrevet? (Skrivetrekanten og Skrivehjulet)
- Hvordan gi gode rammer for lesing og skriving slik at alle elever opplever mening, motivasjon og mestring?
- Hvordan bli bevisst de muligheter og begrensninger som ligger i metodene, arbeidsmåtene og de verktøyene som vi velger å benytte?

Videre arbeid etter ekstern skolevurdering

Etter at vurderingen er over og rapporten er ferdig, starter skolens utviklingsarbeid. Prosessen styres av skoleledelsen og følges opp av skoleeier.

Rektors ansvar:

- Skolevurdererne presenterer rapporten for personalet ved skolen. Rektor sørger for at oppvekstansvarlig, politisk skoleeier, PPT, elevråd og FAU er representert når rapporten legges fram.
- Rapporten sendes umiddelbart til oppvekstansvarlig.
- Rektor melder innen 1 uke tilbake til regionkonsulenten om erfaringer med ekstern skolevurdering på tilsendt skjema.

Innen 8 måneder:

- Rektor presenterer rapporten for politikerne i hovedutvalg for oppvekst med oppvekstansvarlig i kommunen til stede.
- På bakgrunn av det som kommer fram i rapporten setter rektor, i samarbeid med fagpersoner fra NTNU, opp en prioritert plan for forbedringstiltak. Rektor presenterer plan for forbedringstiltak på rektormøte og for skoleeier.
- Det foretas en skriftlig evaluering av tiltakene. Har arbeidet med rapporten ført til de endringer man ønsker? I denne prosessen er det viktig at vi hører på flere stemmer, både skoleeier, ansatte ved skolen og ikke minst foreldre og elever. Evalueringen sendes oppvekstansvarlig og presenteres for politikerne i hovedutvalg for oppvekst.
- Tilbakemelding på arbeidet med utfordringene i vurderingsrapporten skjer som del av tilstandsrapporten/årsmeldinga hvert år til skoleeier.

Skoleeiers / oppvekstansvarliges ansvar:

- Skoleeier/oppvekstansvarlig involveres i valg av tema for ekstern vurdering.
- Tema forankres i kommunens/skolens satsingsområder.
- Oppvekstansvarlige har veiledningsansvar/oppfølgingsansvar.
- Rapporten tas inn i lederavtalen med rektorene og brukes i utviklingssamtalene.
- Rapporten skal være et verktøy i en utviklingsplan på skole/kommunenivå.
- Rapporten skal inn i tilstandsrapporten eller som vedlegg til denne.
- Oppvekstansvarlig etterspør evalueringen etter 8 måneder.

Veien videre v/ rektor Ole-Gunnar Utstrand:

- Rektor legger frem rapporten på neste Ledermøte Oppvekst.
- Rektor legger frem rapporten for elevrådet.
- Rektor går gjennom rapporten med personalgruppa. Hva betyr dette for vår praksis? Hvilke tiltak ønsker vi å iverksette i vårt arbeid med lese- og skriveopplæringen i alle fag ved Botngård skole?
- Revidere og utvikle en helhetlig lese- og skriveplan for 1.-7.trinn.
- I samråd med lederteam, prioritere og planlegge arbeide med utviklingen på området lesing og skriving.
- Samarbeide med NTNU i det videre arbeidet med skolens utvikling:
 - Veiledning på ledernivå og støtte til faglig utvikling i personalgruppa.
 - Få støtte i arbeidet med å utvikle en felles lese- og skriveplan for 1.-7.trinn.

Vedlegg A. Deltakere i ekstern vurdering

- Interne: Rektor, ledergruppa, lærere, foresatte (FAU), elever
- Eksternvurderere: Stian Svarva Denstad og Hilde Kristin Lorentsen
- NTNU: Iris Hansson Myran og Marit Opland Brujordet

Begrunnelse for valg av informanter

Alle tilgjengelige ansatte deltok i samtaler med vurdererne i løpet av vurderingsuka. To elever fra hvert trinn deltok i samtaler med vurdererne. Ledergruppa besto i samtalen av rektor, inspektør og lese- og skriveveileder. FAU representerte foresatte i foreldremøte – 12 foresatte deltok – alle klasser var representert.

Vedlegg B. Tidsplan og aktiviteter

Tidsplan for ekstern skolevurdering uke 10

Tid:	Tid:	Tid:	Tid:	Tid:
	Morgenmøte med ansatte kl 08.20 – 08.40	Morgenmøte med rektor kl 08.00 -08.45	Morgenmøte med rektor kl 08.00 – 08.45	Klargjøring av rapport
08.50 – 9.20		Observasjon 7.trinn	Observasjon 4. og 5.trinn	
9.20 – 9.50	Observasjon 1.klasse Observasjon 2.klasse	Observasjon 7.trinn	Observasjon 5.trinn	Fremlegg av rapport til rektor
9.50 – 10.20	Observasjon 1.klasse Observasjon 2.klasse	Observasjon 3.trinn Observasjon 4.trinn	Arbeid med rapport	
10.20 – 10.50	Observasjon?	Observasjon 3.trinn Observasjon 4.trinn	Arbeid med rapport	
Matfri				
11.45 – 12.15	Observasjon 6.trinn	Intervju med ledelsen	Samtale med elevene på 1.-2.trinn	Planlegge rapportfremlegg
12.15 – 12.45	Observasjon 6.trinn		Samtale med elevene på 1.-2.trinn	
12.45 – 13.15		Skoleslutt kl 12.45		
Friminutt				
13.30 -14.00	Samtale med elever fra 5. -7.trinn.	Intervju med lærere 1.-4.trinn	Samtale med elevene 3.-4 trinn	
14.00 – 14.30	Samtale med elever fra 5. -7.trinn. Skoleslutt kl 14.30	Intervju med lærere 5.-7.trinn	Samtale med elevene 3.-4 trinn Skoleslutt 14.30	Framlegg av rapport kl 14.45. Skoleslutt 14.30

Vedlegg C. Metoder

I prosessen på denne skolen er følgende metoder benyttet:

- Observasjon på alle trinn - hovedsakelig knyttet til fag og timer der lesing og skriving er hovedaktivitet
- Intervju med pedagogisk personale på alle trinn
- Intervju med utvalgte elever fra alle trinn
- Intervju med ledergruppa
- Intervju med FAU

Ståstedsanalyse og Organisasjonsanalyse

Skolen jobbet med resultater og dokumentasjon fra skoleporten. Egenvurdering med avkryssing ble gjennomført av alle ansatte. Mellomarbeid satte fokus på sterke og svake sider. De ansatte fikk i oppdrag å prioritere tre områder med bakgrunn i det tidligere arbeidet. På felles møte, hvor SWOT ble gjennomført, ble arbeidet ytterligere spisset. Ledergruppa prioriterte ut fra dette hvilket utviklingsområde som skulle vurderes.

Dokumentanalyse

I tillegg til ståstedsanalyse har vi mottatt diverse relevante dokumenter som lese- og skriveplan for Botngård skole, plan for kartleggingsrutiner ved skolen, plan for utviklingstid m.m. som har vært viktig i arbeidet med vurderingsområdet.

Samtaleguider

For å fange lik tematikk, er det utarbeidet ulike samtaleguider til hjelp for samtaler med henholdsvis elevgrupper, foreldre, ansatte og ledelsen på skolen. Spørsmålene i disse samtaleguidene er alle hentet fra framtidsbildets tegn på god praksis.

Møter

Det er avholdt møter med personalet ved oppstart av vurderingsuka, foreldremøte for foresatte samt daglige møter med rektor. Møter med lærere i team og møter med elever fra alle trinn er gjennomført.

Observasjon

Det er gjort observasjoner i alle klasser på alle trinn. Vi har prioritert observasjoner hvor det foregikk skrive- og leseaktiviteter.

Logg

Vurdererne og fagpersoner fra NTNU har skrevet egne logger underveis i arbeidet med vurderingsområdet. Loggene danner grunnlag for drøftinger i etterkant av observasjoner og intervju.

Vedlegg D. Samtaleguider

Samtale med elever

	SPØRSMÅL
Tegn på god praksis:	Hva er bra med skolen din?
<i>Elevene får skrive og lese i meningsfulle kontekster.</i>	Kan du fortelle litt om leseleksa di?
	Hvem leser det du skriver på skolen?
	Synes du at du blir flinkere til å skrive og lese?
	Kan du fortelle om en gang det var ekstra interessant eller morsomt å skrive eller lese?
<i>Elevene viser engasjement gjennom deltagelse og medvirkning i egen lese- og skriveopplæring.</i>	Er det interessant eller morsomt hver gang du skriver eller leser?
	Når er det interessant eller morsomt? Når er det ikke interessant eller morsomt?
	Hva bruker du å tenke når læreren gir deg skriveoppgaver?
	Hva bruker du å tenke når læreren gir deg leseoppgaver?
<i>Elevene opplever at de får skrive og lese på sitt nivå.</i>	Får du være med å bestemme hva du skal skrive eller lese noen ganger?
	Synes du noen ganger skrive- og leseoppgaver på skolen er for vanskelige? Hva gjør du da?
<i>Elevene får veiledning som bidrar til at de utvikler gode skrive- og leseferdigheter.</i>	Synes du noen ganger skrive- og leseoppgaver på skolen er for lette? Hva gjør du da?
	Hvordan vet du hva du trenger å jobbe med for å bli bedre til å skrive og lese?
	I hvilke fag skriver og leser du?
	Hvordan hjelper de voksne på skolen deg til å bli flinkere til å skrive og lese? (modellerer, viser, forklarer, sier noe som gjør deg motivert)
	Synes du det er viktig at du blir flink til å skrive og lese?

Sitat:

Samtale med ansatte

	SPØRSMÅL
Tegn på god praksis:	Hva er bra med skolen din?
<i>Vi ser tegn på at lærerne på 1.- 4.trinn bruker lese- og skriveplanen når de planlegger og gjennomfører opplæringa.</i>	Hva er god skrive- og leseopplæring?
	Hvordan planlegger du skrive- og leseopplæringa i dine fag?
	Vet du hva grunnleggende skrive- og leseferdigheter omfatter i dine fag?
<i>Lærerne har en felles forståelse for hvameningsfylt lese- og skriveopplæring er.</i>	Hvordan bruker du "Lese- og skriveplanen for Botngård skole" når du planlegger din undervisning?
	Hva menes med meningsfylt skrive- og leseopplæring?
	I hvilke fora snakker lærerne sammen om og skaper felles forståelse for skrive- og leseopplæringen?
<i>Lærerne lar elevene medvirke, utforske og tenke kritisk når de leser og skriver.</i>	På hvilken måte snakker du med dine elever om hvorfor skriving og lesing er viktig?
	Hvordan får elevene utforske og prøve seg fram i dine fag?
	Opplever du at det er aksept for å gjøre feil i ditt klasserom?
<i>Lærerne tilpasser lese- og skriveopplæringa på fagenes premisser og etter elevenes faglige nivå samt iverksetter tiltak raskt når de ser at elever henger etter i skrive- og leseopplæringa.</i>	Hvordan legger du til rette for praktisk og variert undervisning i dine fag?
	Hvordan utvikler du din egen praksis mht. dette?
	Hvordan innhenter du informasjon om dine elevers faglige nivå når det kommer til skriving og lesing?
Avslutning	På hvilken måte tilpasser du skriveoppgavene til dine elevers nivå?
	På hvilken måte tilpasser du leseoppgaver til dine elevers nivå?
	Hva menes med intensive tiltak i skriving og lesing og hvordan settes disse i verk raskt?
	Tre stjerner og ett ønske

Sitat:

Samtale ledelsen

	SPØRSMÅL
Tegn på god praksis:	Hva er bra med Botngård skole?
<i>Skolens personale har en felles forståelse for hva god skrive- og leseopplæring er</i>	Opplever du at skolens personale har en felles forståelse for hva god skrive- og leseopplæring er?
	Hvor ofte reflekteres det rundt temaet god skrive- og leseopplæring blant det pedagogiske personalet?
<i>Skolen legger til rette for i å iverksette tiltak for elever som har behov for det</i>	Hvilke rutiner har skolen for å avdekke og innmelde elever som har behov for intensiv skrive- og leseopplæring?
	Organiserer skolen intensiv opplæring på en tilfredsstillende måte? Hvordan gjøres dette?
<i>Skolen har et system for å følge opp skrive- og leseopplæringen for eksempel etter kartleggingsprøver og nasjonale prøver</i>	Hvilke systemer har skolen for å følge opp skrive- og leseopplæringa?
	Følger det pedagogiske personalet opp systemene i sitt daglige virke?
	Hvordan jobber skolen med kartleggingsresultater og nasjonale prøver?
<i>Skoleledelsen leder arbeidet med kompetanseutvikling, refleksjon og erfaringsutveksling innenfor lesing og skriving som grunnleggende ferdighet</i>	Hvor mye tid setter dere av til fagsamarbeid mellom trinnene?
	Hvilke faktorer ligger til grunn for et godt samarbeid og god kompetanseutvikling på tvers av trinnene?
	Er det faktorer som kan gjøre samarbeidet og kompetanseutviklingen på tvers av trinnene utfordrende?
Avslutning	Tre stjerner og ett ønske

Sitat:

Samtale med foresatte

	SPØRSMÅL
Tegn på god praksis:	Hva er bra med Botngård skole?
<i>Foresatte er kjent med hvordan skolen jobber med lese- og skriveopplæringa</i>	Hvordan jobber skolen med skriving i de forskjellige skolefagene? Nevn gjerne noen eksempler!
	Hvordan jobber skolen med lesing i de forskjellige skolefagene? Nevn gjerne noen eksempler!
	Kjenner du til skolens planer for hvordan de jobber med skrive- og leseopplæringa?
<i>Foresatte opplever lese- og skriveleksene som meningsfulle for sine barn</i>	Opplever du at det er lett å hjelpe og motivere barnet ditt med skriving og lesing?
	Hva synes du om skrive- og leseleksene til ditt barn?
<i>Foresatte får råd om hvordan de kan hjelpe sitt barn når det skriver og leser</i>	Vet du hvordan du best kan motivere/hjelpe ditt barn til skriving og lesing?
	Hvordan hjelper skolen deg som foresatt hvis barnet ditt har utfordringer med skriving og lesing?
	I hvilke fag får ditt barn skrive- og leseleksjer?
<i>Foresatte opplever at de får hjelp av skolen når barnet har utfordringer med skriving og lesing</i>	Hvordan får du som foresatt tilbakemeldinger fra skolen om ditt barns skrive- og leseutvikling i fagene?
<i>Avslutning</i>	Tre stjerner og ett ønske

Sitat: